

2024/1035

5.4.2024

ZALECENIE KOMISJI (UE) 2024/1035

z dnia 23 lutego 2024 r.

w sprawie projektu zaktualizowanego zintegrowanego krajowego planu w dziedzinie energii i klimatu Łotwy obejmującego lata 2021–2030

(Jedynie tekst w języku łotewskim jest autentyczny)

KOMISJA EUROPEJSKA,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 292,

uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1999 z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie zarządzania unią energetyczną i działaniami w dziedzinie klimatu, zmiany rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 663/2009 i (WE) nr 715/2009, dyrektyw Parlamentu Europejskiego i Rady 94/22/WE, 98/70/WE, 2009/31/WE, 2009/73/WE, 2010/31/UE, 2012/27/UE i 2013/30/UE, dyrektyw Rady 2009/119/WE i (UE) 2015/652 oraz uchylecia rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 525/2013 ⁽¹⁾, w szczególności jego art. 9 ust. 2 i art. 14 ust. 6,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) 11 grudnia 2023 r. Łotwa przedłożyła projekt zaktualizowanego zintegrowanego krajowego planu w dziedzinie energii i klimatu, w którym brakowało znacznych części. Ze względu na późne przedłożenie przez Łotwę projektu zaktualizowanego krajowego planu w dziedzinie energii i klimatu Komisja Europejska nie była w stanie przyjąć niniejszego zalecenia na sześć miesięcy przed terminem przedstawienia ostatecznych wersji zaktualizowanych krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu zgodnie z wymogami art. 9 ust. 2 rozporządzenia (UE) 2018/1999.
- (2) W art. 3 i załączniku I do rozporządzenia (UE) 2018/1999 („rozporządzenie w sprawie zarządzania unią energetyczną”) określono elementy, które należy zamieścić w zaktualizowanych zintegrowanych KPEiK. W grudniu 2022 r. Komisja przyjęła wytyczne dla państw członkowskich dotyczące procesu i zakresu opracowywania projektu i ostatecznej wersji zaktualizowanych KPEiK ⁽²⁾. W wytycznych określono dobre praktyki i przedstawiono skutki niedawnych zmian politycznych, prawnych i geopolitycznych w polityce energetycznej i klimatycznej.
- (3) W związku z planem REPowerEU ⁽³⁾ oraz w ramach cykli europejskiego semestru 2022 i 2023 Komisja położyła duży nacisk na potrzeby państw członkowskich w zakresie reform i inwestycji w dziedzinie energii i klimatu, aby zwiększyć bezpieczeństwo energetyczne i przystępność cenową energii poprzez przyspieszenie ekologicznej i sprawiedliwej transformacji. Znajduje to odzwierciedlenie w sprawozdaniach krajowych dotyczących Łotwy z 2022 r. i 2023 r. ⁽⁴⁾ oraz w zaleceniach Rady dla Łotwy ⁽⁵⁾. Państwa członkowskie powinny uwzględnić w swoich ostatecznych wersjach zaktualizowanych zintegrowanych KPEiK najnowsze zalecenia dla poszczególnych krajów.
- (4) Zalecenia Komisji dotyczące osiągnięcia celów krajowych na podstawie rozporządzenia w sprawie wspólnego wysiłku redukcyjnego ⁽⁶⁾ (rozporządzenie ESR) opierają się na prawdopodobieństwie przestrzegania przez państwa członkowskie celów na 2030 r., z uwzględnieniem zasad korzystania z elastyczności przewidzianych w rozporządzeniu ESR.

⁽¹⁾ Dz.U. L 328 z 21.12.2018, s. 1.

⁽²⁾ Dz.U. C 495, 29.12.2022, p. 24.

⁽³⁾ COM(2022) 230 final.

⁽⁴⁾ SWD (2022) 619 final, SWD (2023) 614 final.

⁽⁵⁾ COM(2022) 619 Zalecenie dotyczące zalecenia Rady; COM(2023) 614 final, zalecenie dotyczące zalecenia Rady.

⁽⁶⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/842 z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie wiążących rocznych redukcji emisji gazów cieplarnianych przez państwa członkowskie od 2021 r. do 2030 r. przyczyniających się do działań na rzecz klimatu w celu wywiązania się z zobowiązań wynikających z Porozumienia paryskiego oraz zmieniające rozporządzenie (UE) nr 525/2013 (Dz.U. L 156 z 19.6.2018, s. 26), zmienione rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/857 z dnia 19 kwietnia 2023 r. zmieniającym rozporządzenie (UE) 2018/842 w sprawie wiążących rocznych redukcji emisji gazów cieplarnianych przez państwa członkowskie od 2021 r. do 2030 r. przyczyniających się do działań na rzecz klimatu w celu wywiązania się z zobowiązań wynikających z porozumienia paryskiego oraz zmieniającym rozporządzenie (UE) 2018/1999 (Dz.U. L 111 z 26.4.2023, s. 1).

- (5) Zalecenia Komisji dotyczące wychwytywania, składowania i utylizacji dwutlenku węgla (CCUS) mają na celu uzyskanie przeglądu planowanego wdrożenia tych technologii na szczeblu krajowym, w tym informacji na temat rocznych ilości CO₂, które mają zostać wychwycone do 2030 r., w podziale na źródło wychwyconego CO₂ pochodzącego z instalacji objętych dyrektywą 2003/87/WE Parlamentu Europejskiego i Rady ⁽⁷⁾ lub z innych źródeł, takich jak źródła biogeniczne lub bezpośrednie wychwytywanie z powietrza; na temat planowanej infrastruktury do transportu CO₂; oraz na temat potencjalnej krajowej zdolności magazynowania CO₂ i objętości iniekcji CO₂, które mają być dostępne w 2030 r.
- (6) Zalecenia Komisji dotyczące wyników na podstawie rozporządzenia LULUCF ⁽⁸⁾ odnoszą się do realizacji przez państwo członkowskie zasady zerowego salda w latach 2021–2025 (okres 1) oraz celu krajowego na lata 2026–2030 (okres 2), z uwzględnieniem przepisów regulujących korzystanie z elastyczności określonych w tym rozporządzeniu. W zaleceniach Komisji uwzględniono również fakt, że w okresie 1 wszelkie nadwyżki emisji na mocy rozporządzenia LULUCF będą automatycznie objęte rozporządzeniem ESR.
- (7) Aby przystosowanie się do zmiany klimatu odpowiednio przyczyniało się do osiągnięcia celów w zakresie energii i łagodzenia zmiany klimatu, konieczne jest zidentyfikowanie potencjalnych zagrożeń klimatycznych oraz przeanalizowanie wrażliwości na zmiany klimatu i ryzyka związanego z klimatem, które mogą mieć wpływ na obszary, populację i sektory. W zaleceniach Komisji dotyczących przystosowania się do zmiany klimatu uwzględniono zakres, w jakim Łotwa włączyła do KPEiK cele związane z przystosowaniem się do zmiany klimatu uwzględniające ryzyko klimatyczne, które mogłoby uniemożliwić Łotwie osiągnięcie założeń i celów unii energetycznej. Bez konkretnych polityk i środków w dziedzinie przystosowania się do zmiany klimatu, zaplanowanych i wdrożonych, realizacja założeń w wymiarze unii energetycznej jest zagrożona.
- (8) Zalecenia Komisji dotyczące łotewskiego poziomu ambicji w dziedzinie energii ze źródeł odnawialnych wynikają ze wzoru określonego w załączniku II do rozporządzenia (UE) 2018/1999. Wzór ten opiera się na obiektywnych kryteriach oraz na głównych politykach i środkach, których brakuje w projekcie zaktualizowanego KPEiK Łotwy, aby umożliwić terminowe i racjonalne pod względem kosztów osiągnięcie krajowego wkładu Łotwy w wiążący unijny cel w zakresie energii ze źródeł odnawialnych, zgodnie z którym w 2030 r. co najmniej 42,5 % energii ma pochodzić ze źródeł odnawialnych, przy wspólnym dążeniu do zwiększenia go do 45 % zgodnie z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001 ⁽⁹⁾ w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych, zmienioną dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/2413 ⁽¹⁰⁾. Zalecenia Komisji opierają się również na wkładzie Łotwy w realizację celów szczegółowych określonych w art. 15a, 22a, 23, 24 i 25 tej dyrektywy oraz na związanych z nimi politykach i środkach służących jej szybkiej transpozycji i wdrożeniu. Zalecenia odzwierciedlają znaczenie opracowania kompleksowego długoterminowego planowania wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych, w szczególności energii wiatrowej, w celu zwiększenia widoczności europejskiego sektora produkcji i operatorów sieci zgodnie z europejskim pakietem na rzecz energii wiatrowej ⁽¹¹⁾.

⁽⁷⁾ Dyrektywa 2003/87/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 października 2003 r. ustanawiająca system handlu przydziałami emisji gazów cieplarnianych we Wspólnocie oraz zmieniająca dyrektywę Rady 96/61/WE, Dz.U. L 275 z 25.10.2003, s. 32.

⁽⁸⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/841 z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie włączenia emisji i pochłaniania gazów cieplarnianych w wyniku działalności związanej z użytkowaniem gruntów, zmianą użytkowania gruntów i leśnictwem do ram polityki klimatyczno-energetycznej do roku 2030 i zmieniające rozporządzenie (UE) nr 525/2013 oraz decyzję nr 529/2013/UE (Dz.U. L 156 z 19.6.2018, s. 1), zmienione rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/839 z dnia 19 kwietnia 2023 r. w sprawie zmiany rozporządzenia (UE) 2018/841 w odniesieniu do zakresu stosowania, uproszczenia przepisów dotyczących sprawozdawczości i zgodności oraz określenia celów państw członkowskich na 2030 r., a także zmiany rozporządzenia (UE) 2018/1999 w odniesieniu do poprawy monitorowania, sprawozdawczości, śledzenia postępów i przeglądu (Dz.U. L 107 z 21.4.2023, s. 1).

⁽⁹⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001 z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych (Dz.U. L 328 z 21.12.2018, s. 82).

⁽¹⁰⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/2413 z dnia 18 października 2023 r. zmieniająca dyrektywę (UE) 2018/2001, rozporządzenie (UE) 2018/1999 i dyrektywę 98/70/WE w odniesieniu do promowania energii ze źródeł odnawialnych oraz uchylająca dyrektywę Rady (UE) 2015/652 (Dz.U. L, 2023/2413, 31.10.2023, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2023/2413/oj>).

⁽¹¹⁾ Komunikat w sprawie osiągnięcia ambitnych unijnych celów w zakresie energii z morskich źródeł odnawialnych, COM(2023) 669 final, 24.10.2023 r. oraz komunikat w sprawie osiągnięcia ambitnych unijnych celów w zakresie energii z morskich źródeł odnawialnych, COM(2023) 668 final.

- (9) Zalecenia Komisji dotyczące krajowego wkładu w efektywność energetyczną opierają się na art. 4 dyrektywy (UE) 2023/1791 w sprawie efektywności energetycznej⁽¹²⁾ oraz na wzorze zawartym w załączniku I do tej dyrektywy, a także na związanych z nią politykach i środkach służących jej wdrożeniu.
- (10) W zaleceniach Komisji skoncentrowano się w szczególności na celach, założeniach i wkładach oraz związanych z nimi politykach i środkach służących realizacji planu REPowerEU z myślą o szybkim uniezależnieniu się od rosyjskich paliw kopalnych. Uwzględniają one wnioski wyciągnięte z wdrożenia pakietu „Oszczędzanie gazu na bezpieczną zimę”⁽¹³⁾. Zalecenia odzwierciedlają konieczność zwiększenia odporności systemu energetycznego w świetle obowiązków wynikających z rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/941⁽¹⁴⁾ w sprawie gotowości na wypadek zagrożeń w sektorze energii elektrycznej i rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1938⁽¹⁵⁾ dotyczącego bezpieczeństwa dostaw gazu zgodnie z zaleceniem Komisji w sprawie magazynowania energii⁽¹⁶⁾.
- (11) W zaleceniach Komisji uwzględniono potrzebę przyspieszenia integracji wewnętrznego rynku energii w celu zwiększenia elastyczności oraz upodmiotowienia i ochrony konsumentów. W zaleceniu Komisji podkreślono również znaczenie oszacowania liczby gospodarstw domowych dotkniętych ubóstwem energetycznym zgodnie z art. 3 rozporządzenia (UE) 2018/1999 oraz z zaleceniem Komisji (UE) 2023/2407⁽¹⁷⁾.
- (12) Zalecenia Komisji odzwierciedlają znaczenie wystarczającego inwestowania w badania naukowe i innowacje w dziedzinie czystej energii w celu zwiększenia ich zdolności rozwojowych i produkcyjnych (. Obejmuje to przyjęcie konkretnych polityk i środków na rzecz energochłonnych gałęzi przemysłu i innych przedsiębiorstw oraz potrzebę podnoszenia kwalifikacji siły roboczej w przemyśle neutralnym emisyjnie w celu skonsolidowania silnej, konkurencyjnej i czystej gospodarki w UE.
- (13) Zalecenia Komisji opierają się na zobowiązaniach podjętych na mocy porozumienia paryskiego do stopniowego ograniczenia wykorzystywania paliw kopalnych, oraz na znaczeniu stopniowego wycofywania dotacji do paliw kopalnych.
- (14) Zalecenia Komisji dotyczące potrzeb inwestycyjnych wynikają z przeprowadzonej przez nią oceny, czy projekt zaktualizowanego planu zawiera (i) ogólny przegląd potrzeb inwestycyjnych niezbędnych do osiągnięcia założeń, celów i wkładów we wszystkich wymiarach unii energetycznej; (ii) źródła finansowania, z rozróżnieniem źródeł prywatnych i publicznych; oraz (iii) przedstawiono w nim inwestycje zgodne z łotewskim planem odbudowy i zwiększania odporności, łotewskim terytorialnym planem sprawiedliwej transformacji oraz zaleceniami krajowymi na lata 2022–2023 wydanymi w ramach europejskiego semestru, obejmującymi solidną ocenę makroekonomiczną planowanych polityk i środków. Krajowy plan w dziedzinie energii i klimatu powinien zapewniać przejrzystość i przewidywalność krajowych polityk i środków w celu zagwarantowania pewności inwestycji.
- (15) Zalecenia Komisji odzwierciedlają kluczowe znaczenie przeprowadzania szeroko zakrojonych konsultacji regionalnych oraz realizacji wczesnych i pluralistycznych konsultacji w sprawie planu, w tym umożliwienia skutecznego udziału społeczeństwa oraz wystarczających informacji i ram czasowych zgodnie z konwencją z Aarhus⁽¹⁸⁾.

⁽¹²⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/1791 z dnia 13 września 2023 r. w sprawie efektywności energetycznej oraz zmieniająca rozporządzenie (UE) 2023/955 (Dz.U. L 231 z 20.9.2023, s. 1).

⁽¹³⁾ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Oszczędzanie gazu na bezpieczną zimę”, COM(2022) 360 final.

⁽¹⁴⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/941 z dnia 5 czerwca 2019 r. w sprawie gotowości na wypadek zagrożeń w sektorze energii elektrycznej i uchylające dyrektywę 2005/89/WE (Dz.U. L 158 z 14.6.2019, s. 1).

⁽¹⁵⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1938 z dnia 25 października 2017 r. dotyczące środków zapewniających bezpieczeństwo dostaw gazu ziemnego i uchylające rozporządzenie (UE) nr 994/2010 (Dz.U. L 280 z 28.10.2017, s. 1).

⁽¹⁶⁾ Zalecenie Komisji z dnia 14 marca 2023 r. Magazynowanie energii – Podstawa zdekarbonizowanego i bezpiecznego systemu energetycznego UE (Dz.U. C 103 z 20.3.2023, s. 1).

⁽¹⁷⁾ Zalecenie Komisji (UE) 2023/2407 z dnia 20 października 2023 r. dotyczące ubóstwa energetycznego (C:2023/4080, Dz.U. L, 2023/2407, 23.10.2023, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reco/2023/2407/oj>).

⁽¹⁸⁾ Konwencja o dostępie do informacji, udziale społeczeństwa w podejmowaniu decyzji oraz dostępie do sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska z dnia 25 czerwca 1998 r. („konwencja z Aarhus”).

- (16) Zalecenia Komisji dotyczące sprawiedliwej transformacji odzwierciedlają ocenę tego, czy w łotewskim planie wystarczająco szczegółowo określono odpowiednie skutki społeczne transformacji klimatycznej i energetycznej i jej wpływ na zatrudnienie i umiejętności oraz wskazano stosowne polityki i środki towarzyszące wspierające sprawiedliwą transformację, przy jednoczesnym przyczynianiu się do propagowania praw człowieka i równouprawnienia płci.
- (17) Zalecenia Komisji dla Łotwy opierają się na ocenie projektu zaktualizowanego krajowego planu w dziedzinie energii i klimatu ⁽¹⁹⁾, który jest publikowany wraz z niniejszym zaleceniem.
- (18) Łotwa powinna należycie uwzględnić te zalecenia przy opracowywaniu ostatecznej wersji zaktualizowanego zintegrowanego krajowego planu w dziedzinie energii i klimatu, który ma przedłożyć do dnia 30 czerwca 2024 r.,

NINIEJSZYM ZALECA, ABY ŁOTWA PODJĘŁA NASTĘPUJĄCE DZIAŁANIA:

1. Przedstawiła prognozy pokazujące, w jaki sposób istniejące i planowane polityki i środki przyczynią się do osiągnięcia krajowego celu w zakresie emisji gazów cieplarnianych polegającego na obniżeniu tych emisji o 17 % w 2030 r. w porównaniu z poziomami z 2005 r. w ramach rozporządzenia ESR. W razie potrzeby określiła dodatkowe polityki i środki, w tym dotyczące metanu, N₂O i F-gazów z procesów przemysłowych i użytkowania produktów, rolnictwa i gospodarki odpadami lub sposobu wykorzystania elastyczności dostępnej w ramach rozporządzenia ESR w celu zapewnienia zgodności. Uzupełniła informacje na temat polityk i środków, jasno określając ich zakres, harmonogram i, w miarę możliwości, spodziewany wpływ na redukcję emisji gazów cieplarnianych, w tym w odniesieniu do środków w ramach unijnych programów finansowania takich jak wspólna polityka rolna.
2. Określiła ilość emisji CO₂, którą można wychwycić rocznie do 2030 r., w tym źródło. Podała szczegółowe informacje na temat sposobu transportu wychwyconego CO₂. Określiła ogólną zdolność magazynowania i objętość iniekcji CO₂ dostępną do 2030 r.
3. Wyznaczyła konkretną ścieżkę prowadzącą do osiągnięcia krajowego celu dla sektora LULUCF określonego w rozporządzeniu (UE) 2018/841. Uwzględniła dodatkowe środki w sektorze LULUCF, w szczególności w zakresie propagowania zrównoważonej gospodarki leśnej na zdegradowanych/niezarządzanych gruntach leśnych oraz odbudowy torfowisk i wydobycia torfu, ilościowo określając ich przewidywane skutki, aby zapewnić skuteczne dostosowanie pochłaniania gazów cieplarnianych w tym sektorze do zasady zerowego salda obowiązującej do 2025 r., do unijnego celu pochłaniania gazów cieplarnianych netto na 2030 r. wynoszącego -310 Mt ekwiwalentu CO₂ oraz do krajowego celu pochłaniania gazów cieplarnianych na poziomie -639 kt ekwiwalentu CO₂, jak określono w rozporządzeniu (UE) 2018/841. Przedstawiła jasne informacje na temat sposobu, w jaki fundusze publiczne (zarówno fundusze unijne, w tym w ramach wspólnej polityki rolnej, jak i pomoc państwa) oraz finansowanie prywatne za pomocą systemów rolnictwa węglowego są konsekwentnie i skutecznie wykorzystywane do osiągnięcia krajowego celu pochłaniania gazów cieplarnianych netto. Podała informacje na temat stanu realizacji i postępów, jakie należy poczynić w zapewnianiu poprawy wyższych poziomów/jednoznacznych geograficznie zbiorów danych na potrzeby monitorowania, sprawozdawczości i weryfikacji, zgodnie z częścią 3 załącznika V do rozporządzenia (UE) 2018/1999.
4. Dostarczyła dodatkową analizę istotnych wrażliwości na zmiany klimatu i ryzyka związanego z klimatem w odniesieniu do osiągnięcia krajowych założeń, celów i wkładów oraz polityk i środków w poszczególnych wymiarach unii energetycznej. Lepiej przedstawiła i w miarę możliwości ilościowo określiła powiązanie z konkretnymi celami i politykami unii energetycznej, które powinny być wspierane w ramach polityk i środków w dziedzinie przystosowania się do zmiany klimatu. Ustanowiła dodatkowe polityki i środki w dziedzinie przystosowania się do zmiany klimatu w sposób wystarczająco szczegółowy, aby wesprzeć realizację krajowych założeń, celów i wkładów w ramach unii energetycznej, w tym środków służących zabezpieczeniu zdolności wytwarzania energii elektrycznej i oszczędności energii w gospodarstwach domowych.
5. Znacznie zwiększyła ambitny udział odnawialnych źródeł energii co najmniej do poziomu 61 % jako wkład w realizację wiążącego unijnego celu w zakresie energii ze źródeł odnawialnych na 2030 r. określonego w art. 3 ust. 1 dyrektywy (UE) 2018/2001, zmienionego zgodnie ze wzorem określonym w załączniku II do rozporządzenia (UE) 2018/1999. Uwzględniła orientacyjną trajektorię osiągania punktów odniesienia na 2025 r. i 2027 r. wynikających z art. 4 lit. a) ppkt 2 rozporządzenia (UE) 2018/1999.

⁽¹⁹⁾ SWD(2024) 43.

6. Przedstawiła szacunkową trajektorię i długoterminowy plan wykorzystywania technologii energii odnawialnej w ciągu najbliższych 10 lat, z perspektywą do 2040 r. Uwzględniła orientacyjny cel dotyczący innowacyjnych technologii energii odnawialnej do 2030 r. zgodnie ze zmienioną dyrektywą (UE) 2018/2001. Uwzględniła konkretne cele przyczyniające się do osiągnięcia wiążącego celu cząstkowego dotyczącego paliw odnawialnych pochodzenia niebiologicznego w przemyśle na 2030 r., zgodnie ze zmienioną dyrektywą (UE) 2018/2001. Uwzględniła orientacyjny cel w zakresie systemów ciepłowniczych i chłodniczych na lata 2021–2030.
7. Uwzględniła szczegółowe i ilościowe polityki i środki w sposób umożliwiający terminowe i racjonalne pod względem kosztów osiągnięcie krajowego wkładu Łotwy w wiążący unijny cel w zakresie energii ze źródeł odnawialnych, zgodnie z którym w 2030 r. 42,5 % energii ma pochodzić ze źródeł odnawialnych, przy wspólnym dążeniu do zwiększenia go do 45 %. Opisała w szczególności, w jaki sposób zamierza przyspieszyć udzielanie pozwoleń, i wyszczególniła technologie energii odnawialnej, w odniesieniu do których planuje wyznaczyć „obszary przyspieszonego rozwoju odnawialnych źródeł energii” dzięki szybszym i prostszym procedurom. Opisała, w jaki sposób zamierza przyspieszyć wdrażanie odnawialnych źródeł energii poprzez upowszechnianie umów zakupu odnawialnej energii elektrycznej lub środków wykorzystujących gwarancje pochodzenia. Przedstawiła dalsze informacje na temat sposobu, za pomocą którego zamierzają przyspieszyć wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii i stopniowe wycofywanie paliw kopalnych w sektorze ogrzewania i chłodzenia oraz w systemach ciepłowniczych i chłodniczych zgodnie ze zmienioną dyrektywą (UE) 2018/2001. Uwzględniła dalsze środki szczegółowe dotyczące ram umożliwiających zwiększenie integracji między sieciami elektroenergetycznymi oraz ciepłowniczymi i chłodniczymi. Opisała dodatkowo, w jaki sposób obowiązek spoczywający na dostawcach paliw w sektorze transportu zostanie uwzględniony i będzie obejmował porównywalne środki na rzecz propagowania wodoru w przemyśle oraz przyczyni się do przygotowania UE do handlu wodorem odnawialnym.
8. Przedstawiła szacunkowe trajektorie dostaw biomasy w podziale na surowce i pochodzenie, z rozróżnieniem na produkcję krajową i import. Uwzględniła ocenę krajowych dostaw biomasy leśnej do celów energetycznych w latach 2021–2030 zgodnie ze zwiększonymi kryteriami zrównoważonego rozwoju określonymi w zmienionej dyrektywie (UE) 2018/2001. Uwzględniła ocenę zgodności przewidywanego wykorzystania biomasy leśnej do produkcji energii ze zobowiązaniami Łotwy wynikającymi ze zmienionego rozporządzenia LULUCF, w szczególności na lata 2026–2030, wraz ze środkami i politykami krajowymi mającymi na celu zapewnienie takiej zgodności. Uwzględniła dodatkowe środki mające na celu propagowanie zrównoważonej produkcji biometanu, biorąc pod uwagę potencjał i produkcję zrównoważonego biogazu/biometanu na Łotwie oraz profil zużycia gazu ziemnego i istniejącą infrastrukturę, a także wykorzystanie produktu pofermentacyjnego i zastosowania biogenicznego CO₂.
9. W miarę możliwości przedstawiła przewidywany harmonogram działań prowadzących do przyjęcia ustawodawczych i pozaustawodawczych polityk i środków mających na celu transpozycję i wdrożenie przepisów zmienionej dyrektywy (UE) 2018/2001, w szczególności w odniesieniu do środków, o których mowa w poprzednich punktach.
10. Uwzględniła krajowy wkład w zakresie efektywności energetycznej na podstawie zużycia energii końcowej w wiążącym celu Unii w zakresie zużycia energii końcowej na 2030 r. zgodnie z art. 4 dyrektywy (UE) 2023/1791 i załącznikiem I do tej dyrektywy lub w wysokości równej skorygowanemu orientacyjnemu wkładowi krajowemu, który Komisja przedstawi każdemu państwu członkowskiemu do dnia 1 marca 2024 r. na podstawie art. 4 ust. 5 tej dyrektywy. Uwzględniła krajowy wkład w zakresie efektywności energetycznej na podstawie zużycia energii pierwotnej w orientacyjnym unijnym celu w zakresie zużycia energii pierwotnej zgodnie z art. 4 dyrektywy (UE) 2023/1791 i załącznikiem I do tej dyrektywy.
11. Określiła kompletne polityki i środki mające na celu osiągnięcie krajowych wkładów w zakresie efektywności energetycznej, w szczególności sposób wdrożenia przez Łotwę zasady „efektywność energetyczna przede wszystkim”. W większym stopniu określiła ilościowo oczekiwane oszczędności energii wynikające z planowanych środków, przyczyniające się do osiągnięcia celów w zakresie efektywności energetycznej na 2030 r. Przedstawiła środki oszczędności energii, aby zapewnić uzyskanie przez Łotwę wymaganych skumulowanych oszczędności końcowego zużycia energii do 2030 r., oraz środki mające na celu propagowanie audytów energetycznych i systemów zarządzania energią. Określiła solidne programy finansowania i systemy wsparcia w zakresie efektywności energetycznej, umożliwiające pozyskiwanie inwestycji prywatnych i dodatkowego współfinansowania. Przedstawiła informacje na temat roli krajowego funduszu efektywności energetycznej, określonego w art. 30 dyrektywy (UE) 2023/1791, w przyczynianiu się do wnoszenia krajowych wkładów w zakresie efektywności energetycznej w realizację celów UE, w tym wykorzystania instrumentów finansowych w ramach funduszu.

12. Uwzględniła zaktualizowane ambicje dotyczące zapewnienia wysoce energooszczędnych i niskoemisyjnych krajowych zasobów budowlanych oraz przekształcenia istniejących budynków w budynki bezemisyjne do 2050 r., w tym pośrednie kamienie milowe na lata 2030 i 2040 oraz porównanie z najnowszą długoterminową strategią renowacji. Wspierała cele dotyczące dekarbonizacji zasobów budowlanych poprzez dostarczenie dalszych informacji na temat polityk i środków, w tym ich kosztów oraz ich przewidywanego wpływu na oszczędność energii, z myślą o wdrożeniu spójnej długoterminowej strategii renowacji.
13. Bardziej szczegółowo wyjaśniła przewidywane środki dotyczące sposobu dywersyfikacji przez Łotwę dostaw gazu i dalszego zachęcania do zmniejszenia zapotrzebowania na gaz w okresie do 2030 r. Wzmocniła odporność systemu energetycznego, w szczególności poprzez wyznaczenie celu polegającego na wykorzystywaniu magazynowania energii oraz przedstawienie polityk i środków mających na celu włączenie wymogów związanych z przystosowaniem się systemu energetycznego do zmiany klimatu. Oceniała adekwatność łotewskiej infrastruktury naftowej (rafinerii, zapasów ropy naftowej, portów, ropociągów) względem przewidywanego spadku popytu na ropę naftową i przejścia na alternatywne rozwiązania o niższej emisyjności.
14. Przedstawiła jasne założenia i cele dotyczące odpowiedzi odbioru z myślą o zwiększeniu elastyczności systemu energetycznego w świetle oceny potrzeb w zakresie elastyczności oraz opisała, jak Łotwa zamierza ułatwić integrację systemu energetycznego w kontekście art. 20a zmienionej dyrektywy (UE) 2018/2001. Określiła przyszłościowe założenia i cele dotyczące integracji rynku, w szczególności w odniesieniu do środków na rzecz rozwoju konkurencyjności rynków hurtowych i stopniowego wycofywania środków zakłócających sygnały rynkowe. Rozwinęła bardziej konkurencyjne detaliczne rynki energii i wzmocniła pozycję konsumentów na rynku detalicznym.
15. Dalej rozwijała podejście do rozwiązania problemu ubóstwa energetycznego poprzez uwzględnienie oceny sytuacji gospodarstw domowych obecnie dotkniętych takim ubóstwem i wskazanie konkretnego wymiernego celu ograniczenia tego ubóstwa zgodnie z wymogami rozporządzenia (UE) 2018/1999 i z uwzględnieniem zalecenia (UE) 2023/2407. Przedstawiła dodatkowe szczegółowe informacje na temat istniejących i potencjalnych środków służących rozwiązaniu problemu ubóstwa energetycznego oraz na temat zasobów finansowych przeznaczonych na ten cel zarówno z perspektywy polityki społecznej (przystępność cenowa), jak i strukturalnych środków na rzecz energii. Wyjaśniła, w jaki sposób przewiduje się wykorzystanie środków w zakresie efektywności energetycznej w ramach systemu zobowiązującego do efektywności energetycznej w celu złagodzenia ubóstwa energetycznego zgodnie z wymogami rozporządzenia (UE) 2018/1999.
16. Uwzględniła krajowe cele w zakresie badań naukowych, innowacji i konkurencyjności na potrzeby wykorzystywania czystych technologii i wytyczyła drogę na lata 2030 i 2050 z myślą o wsparciu obniżenia emisyjności przemysłu i propagowaniu przejścia przedsiębiorstw na gospodarkę neutralną emisyjnie o obiegu zamkniętym. Przedstawiła polityki i środki mające na celu propagowanie opracowywania projektów neutralnych emisyjnie, w tym projektów istotnych dla energochłonnych sektorów przemysłu. Opisała przewidywalne i uproszczone ramy regulacyjne dotyczące procedur udzielania pozwoleń oraz sposób, w jaki dostęp do finansowania krajowego zostanie uproszczony w razie potrzeby. Zapewniła szczegółowe polityki i środki dotyczące cyfryzacji systemu energetycznego i rozwoju umiejętności związanych z czystą energią oraz ułatwienia otwartego handlu na rzecz odpornych i zrównoważonych łańcuchów dostaw kluczowych komponentów i urządzeń neutralnych emisyjnie.
17. Określiła reformy i środki mające na celu uruchomienie inwestycji prywatnych niezbędnych do osiągnięcia celów w zakresie energii i klimatu. Udoskonalila i rozszerzyła analizę potrzeb inwestycyjnych, tak aby obejmowała kompleksowy i spójny przegląd potrzeb w zakresie inwestycji publicznych i prywatnych w ujęciu łącznym i w podziale na sektory. Uzupełniła ogórne podejście ogólnogospodarcze o oddolną ocenę poszczególnych projektów. Zamieściła zestawienie całkowitych potrzeb inwestycyjnych wraz z dodatkowymi informacjami na temat krajowych, regionalnych i unijnych źródeł finansowania, a także prywatnych źródeł finansowania, które mają zostać uruchomione. Dodała krótki opis rodzaju systemu wsparcia finansowego wybranego w celu wdrożenia polityk i środków, które są finansowane z budżetu publicznego, oraz stosowania mieszanych instrumentów finansowych z wykorzystaniem dotacji, pożyczek, pomocy technicznej i gwarancji publicznych, w tym roli krajowych banków prorozwojowych w odpowiednich systemach lub sposobu uruchamiania finansowania prywatnego. Rozważyła jako źródło finansowania, generowanie – w sposób racjonalny pod względem kosztów – transferów do innych państw członkowskich zgodnie z rozporządzeniem ESR. Zapewniła rzetelną ocenę makroekonomicznego wpływu planowanych polityk i środków.

18. Określiła, w jaki sposób polityki i środki zawarte w zaktualizowanym planie są zgodne z łotewskim krajowym planem odbudowy i zwiększania odporności oraz rozdziałem REPowerEU.
19. Bardziej szczegółowo wyjaśniła, w jaki sposób Łotwa planuje stopniowo odchodzić od wykorzystania torfu do produkcji energii poprzez doprecyzowanie związanych z tym zobowiązań i środków. Szczegółowo wyjaśniła, w jaki sposób i do kiedy Łotwa zamierza wycofać dopłaty do paliw kopalnych.
20. Zapewniła podstawy analityczne poprzez uwzględnienie prognoz w ramach planowanych polityk i środków dotyczących rozwoju systemu energetycznego z perspektywą do 2040 r.
21. Przedstawiła szczegółowe informacje na temat konsekwencji transformacji klimatycznej i energetycznej dla społeczeństwa, zatrudnienia i umiejętności lub wszelkich innych skutków dystrybucyjnych, a także na temat planowanych celów, polityk i środków wspierających sprawiedliwą transformację. Określiła formę wsparcia, wpływ inicjatyw, grupy docelowe i przeznaczone na ten cel zasoby, z uwzględnieniem zalecenia Rady w sprawie zapewnienia sprawiedliwej transformacji w kierunku neutralności klimatycznej ⁽²⁰⁾. Zapewniła zgodność między zobowiązaniami określonymi w terytorialnym planie sprawiedliwej transformacji a ostateczną wersją zaktualizowanego KPEiK. Uwzględniła, w miarę możliwości, większą liczbę elementów w celu zapewnienia odpowiedniej podstawy analitycznej do przygotowania przyszłego planu społeczno-klimatycznego zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/955 ⁽²¹⁾, w tym wytyczne dotyczące sposobu oceny wyzwań i skutków społecznych dla podmiotów znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji wynikających z systemu handlu uprawnieniami do emisji w przypadku spalania paliw w budynkach, transporcie drogowym i dodatkowych sektorach, a także wskazania potencjalnych beneficjentów i odpowiednich ram polityki. Wyjaśniła, w jaki sposób ramy polityki określone w krajowym planie w dziedzinie energii i klimatu przyczynią się do przygotowania planu społeczno-klimatycznego Łotwy oraz w jaki sposób zostanie zapewniona spójność między tymi dwoma planami.
22. Przedstawiła jasny i szczegółowy opis sposobu, w jaki proces konsultacji umożliwi udział wszystkich właściwych organów, obywateli i zainteresowanych stron, w tym partnerów społecznych, w przygotowaniu zarówno projektu, jak i ostatecznej wersji zaktualizowanego planu, z uwzględnieniem informacji na temat harmonogramu i czasu trwania poszczególnych konsultacji. Przedstawiła szczegółowe podsumowanie opinii wyrażonych przez różne podmioty oraz podsumowanie sposobu, w jaki plan uwzględnia opinie przekazane podczas konsultacji.
23. Rozszerzyła współpracę regionalną z sąsiednimi państwami członkowskimi w rejonie Morza Bałtyckiego oraz w ramach Grupy Wysokiego Szczebla ds. Planu Działań w zakresie Połączeń Międzysystemowych na Rynku Energii Państw Bałtyckich, w tym w zakresie odnawialnych źródeł energii, efektywności energetycznej i rynku wewnętrznego, z uwzględnieniem wspólnych wyzwań i celów. Opisała, w jaki sposób Łotwa zamierza ustanowić ramy współpracy z innymi państwami członkowskimi do 2025 r. zgodnie z art. 9 dyrektywy (UE) 2023/2413.

Sporządzono w Brukseli dnia 23 lutego 2024 r.

W imieniu Komisji
Kadri SIMSON
Członek Komisji

⁽²⁰⁾ Zalecenie Rady z dnia 16 czerwca 2022 r. w sprawie zapewnienia sprawiedliwej transformacji w kierunku neutralności klimatycznej (Dz.U. C 243 z 27.6.2022, s. 35).

⁽²¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/955 z dnia 10 maja 2023 r. w sprawie ustanowienia Społecznego Funduszu Klimatycznego i zmieniające rozporządzenie (UE) 2021/1060 (Dz.U. L 130 z 16.5.2023, s. 1).